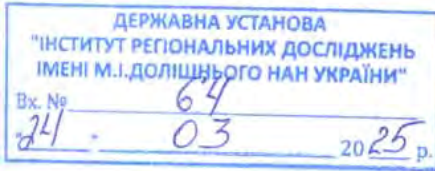

Спеціалізованій вченій раді Д 35.154.01
в ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН
України»

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора економічних наук, професора

ІВАНОВОЇ ОЛЬГИ ЮРІЇВНИ

на дисертаційну роботу **Мединської Тетяни Володимирівни** на тему
**«Фіскальне середовище стимулювання підприємницької активності в
умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та
територіальних громад»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора
економічних наук за спеціальностями 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка, 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження. Зв'язок роботи з державними науковими програмами і темами

В сьогоденні умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад, які зумовлені низкою зовнішніх і внутрішніх факторів, пов'язаних найперше з війною, відбуваються процеси макроекономічних коливань та залежності від кон'юнктури зовнішніх ринків, просторових і структурних дисбалансів розвитку, втрати людського капіталу, браку фінансово-кредитних та інвестиційних ресурсів для забезпечення підприємницької діяльності як основного ендогенного фактору продуктивності економічних систем різних рівнів. Нові виклики обумовлюють потребу оновленого бачення соціально-економічних змін, акцентуючи увагу на необхідності побудови ефективних інститутів та інституції формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах

нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад. А саме в контексті обґрунтування оптимальних механізмів податково- бюджетної політики, спрямованих на створення сприятливих умов для ведення бізнесу, залучення інвестицій та підвищення рівня економічної самодостатності територіальних громад, ефективності використання їх фіскального потенціалу на основі активізації підприємницької діяльності.

Сучасні підходи і методи фіскального регулювання та стимулювання підприємницької активності стають все менш дієвими. Тому, в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад необхідність обґрунтування нових адаптивних підходів, методів та інструментів фіскального стимулювання підприємницької активності, здатних мінімізувати вплив макроекономічних ризиків, сприяти ефективному перерозподілу фінансових ресурсів, зменшенню податкового навантаження на малий і середній бізнес та стимулюванню ділової активності, визначає актуальність і своєчасність дисертаційної роботи Мединської Т.В.

Наукову значущість роботи підтверджує її виконання в рамках науково- дослідних робіт ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України», а саме: «Глобалізаційні чинники та ризики ендегенного розвитку регіонів України» (№ ДР 0121U111754), «Інституційні інструменти розвитку агломерацій в умовах війни та повоєнного відновлення України (на прикладі Карпатського регіону)» (№ ДР 0124U001157), «Фінансова політика забезпечення економічного зростання територіальних громад в умовах нестабільності» (№ ДР 0122U200317), «Трансформація моделі просторового розвитку економіки України» (№ ДР 0122U002055). У процесі виконання даних науково-дослідних робіт автором розроблено та апробовано методичні підходи інтегрального та компаративного оцінювання стійкості підприємницького сектору регіонів України в умовах нестабільності, проаналізовано вплив впливу фіскального середовища на резильєнтність підприємництва; запропоновано концептуальні засади формування податкових інструментів стимулювання підприємницької діяльності на субрегіональному рівні, враховуючи сучасні виклики війни та пріоритети повоєнної відбудови та агломерування; проведено оцінювання податкової політики в умовах війни та її впливу на формування доходів місцевих бюджетів, а також дослідження фіскального середовища підприємницької активності в територіальних громадах в контексті криз останніх років; обґрунтовано напрями вдосконалення системи фінансового

вирівнювання в контексті формування комфортного фіскального середовища підприємницької активності на регіональному та локальному рівнях.

Дисертаційна робота виконувалася в рамках наукових досліджень Львівського торговельно-економічного університету за темами: «Фінансові механізми та інструменти вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку України» (ДР № 0115U004165), «Фінансові та організаційні механізми забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України» (ДР № 0118U000023); Бердянського університету менеджменту і бізнесу у межах науково-дослідної роботи «Фінансовий механізм забезпечення сталого розвитку соціально-економічних систем» (ДР № 0111U004341). В наукових темах здобувачкою особисто запропоновані заходи, що сприяють зменшенню диспропорцій між регіонами, підвищують фінансову стійкість місцевих бюджетів і створюють стимули для економічного розвитку; обґрунтовано механізми формування фіскального середовища для залучення інвестицій в інноваційну сферу, активізації економіки регіонів; розроблено пропозиції щодо реформування системи прямого оподаткування в Україні із врахуванням досвіду країн Європейського Союзу та його імплементації. Дисертація пов'язана з виконанням міжнародного проекту Вишеградського фонду «Experience sharing of V4 against the shadow economy, corruption and tax avoidance in Ukraine (Обмін досвідом країн Вишеградської четвірки у боротьбі з тіньовою економікою, корупцією та ухиленням від сплати податків в Україні)» (№ 22320065), у межах якого автором запропоновані заходи, спрямовані на зменшення рівня тіньової економіки, підвищення довіри до податкової системи та покращення фінансової прозорості з метою детінізації бізнесу, зміцнення регіональних бюджетів та гармонізації податкового середовища з європейськими стандартами.

Рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Достовірність та обґрунтованість основних наукових положень, методичних розробок, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується методологією дослідження, основою якої є фундаментальні положення теорій та концепцій регіонального та місцевого економічного розвитку, державних і місцевих фінансів, фінансових криз та резильєнтності

економічних систем, інституційної та неоінституційної, в т.ч. поведінкової економіки. Об'єктивність результатів проведеного дослідження підтверджується також коректним та методологічно виправданим застосуванням різнопланових методів, серед яких: теоретико-логічного узагальнення, системного підходу, структурно-логічного та семантичного аналізу, групування, аналізу і синтезу, ретроспективного, детермінологічного, статистичного, інтегрального та компаративного аналізу, економіко-математичного моделювання, стратегічного управління.

Запропонований автором міждисциплінарний методологічний підхід до вивчення фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад розглядається у нерозривному зв'язку з процесами удосконалення інструментарію реалізації фінансової і регіональної політики, підвищення ефективності місцевого самоврядування, інституційного та економічного проектування відновлення територіально-суспільних систем різних рівнів загалом.

Висновки і рекомендації дисертації достатньо обґрунтовані, що підтверджується їх апробацією на науково-практичних конференціях та впровадженням у господарську практику на державному рівні, на рівні регіональних органів влади та органів місцевого самоврядування, на рівні науково-дослідних інститутів та вищих навчальних закладів. Наведені практичні рекомендації підтверджуються відповідними довідками про впровадження.

Отримані наукові результати дисертаційної роботи Мединської Т.В. є авторською розробкою щодо розв'язання актуальних проблем формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад України. За результатами дослідження були отримані наукові положення, висновки і рекомендації, що ґрунтуються також на глибокому вивченні наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем регіонального розвитку, фіскального регулювання, фінансової децентралізації; законодавчих і нормативно-правових актів України.

Джерелом інформації слугували закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, рішення Національного банку України, нормативно-правові акти Міністерства економіки України,

Міністерства фінансів України, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерства розвитку громад та територій України, річні звіти про виконання бюджету Державної казначейської служби України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, аналітичні матеріали вітчизняних і міжнародних економічних організацій, наукові праці з даної тематики, монографічні видання, інтернет-ресурси, результати власних досліджень здобувано, аналітичні розрахунки, виконані в процесі дослідження.

Все це дозволило науково обґрунтувати теоретичні, науково- методологічні та прикладні аспекти формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально- економічного розвитку регіонів та територіальних громад.

Ґрунтовність роботи забезпечується також коректним формулюванням наукових і практичних завдань дослідження; цілісністю, пов'язаністю та завершеністю наукового дослідження; логічним зв'язком емпіричної частини дослідження з теоретичними результатами. Сформульована мета та поставлені завдання повністю реалізовані у ході дослідження.

У дисертації вміло використано значну кількість фундаментальних праць вітчизняних і зарубіжних вчених (438 джерел), значний масив статистичного і фактологічного матеріалу, який якісно опрацьовано і систематизовано в таблицях і рисунках. Усе це засвідчує широту аналітичного узагальнення, глибину і комплексність опрацювання досліджуваної теми.

Дисертаційне дослідження Мединської Т.В. характеризується послідовною структурною побудовою та за своєю архітектонікою є комплексним і завершеним науковим дослідженням, оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Отримані в дисертації наукові результати в сукупності вирішують актуальну науково-практичну проблему, суть якої полягає в обґрунтуванні теоретико- методологічних положень і розробці науково-практичних рекомендацій щодо реалізації нових підходів формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та авторефератом, основними науковими працями дисертанта дозволяє визначити найвагомішими науковими результатами, що характеризуються новизною (в межах спеціальностей 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

та 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит) і були отримані особисто здобувачем, такі:

1. Вперше розроблено методологічні засади дослідження фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад, що ґрунтується на міждисциплінарному підході, враховуючи теорії регіонального та місцевого економічного розвитку, теорії фінансів, теорії фінансових криз та резильєнтності економічних систем, поведінкової економіки і ін. (с.75-90); інструментарій оцінювання впливу фіскального середовища на стійкість підприємницького сектора в умовах криз (с. 159-171).

2. Обґрунтовано концепт фіскального середовища стимулювання підприємницької активності на основі застосування територіально орієнтованого підходу (с. 109-126). Виходячи з безпекового фактора та віддаленості від лінії бойових дій доведено необхідність переходу до диференціації інструментарію фіскальної політики для різних типів територій, що дасть змогу диференціювати фіскальні інструменти, враховуючи різний потенціал економічного розвитку та підтримки конкурентоспроможності територіальних громад.

3. Апробовано розроблений автором методичний інструментарій оцінювання впливу фіскального середовища на стійкість підприємницького сектору регіонів в умовах нестабільності, а саме проведено інтегральний аналіз стійкості за параметрами, які характеризують інституційні, економічні та соціально-демографічні умови ведення бізнесу (с. 165-188). Запропонований методичний підхід апробовано на прикладі регіонів України в контексті впливу криз, починаючи з 2009 р. по теперішній час. Для визначення чинників і драйверів швидшого постшокового відновлення, встановлено взаємозв'язок між стійкістю підприємницького сектора регіонів України в умовах настання шоківих подій і фактичними результатами ведення бізнесом господарської діяльності у шоківому та постшоковому періодах в регіональному та секторальному вимірах (с. 175-186). На основі компаративного аналізу оцінено вплив фіскального середовища на стійкість та соціально-економічні результати розвитку підприємництва на національному, регіональному і локальному рівнях (с.201-216).

4. Розширено понятійно-термінологічний апарат дослідження, а саме запропоновано структурно-змістову ієрархію споріднених понять

досліджуваної проблематики за принципом зростання ступеня охоплення економічних відносин (с. 68-74), структурні компоненти (с. 71) та визначення фіскального середовища стимулювання підприємницької активності як складної поліфункціональної системи, яка формується інститутами (в т.ч. неформальними) та інституціями, що визначають фіскальну політику держави та органів місцевого самоврядування і створюють сприятливі умови ефективної інституційно-упорядкованої взаємодії суб'єктів фінансових відносин при реалізації індивідуальних та колективних інтересів у процесі створення, розподілу, перерозподілу і використання суспільного продукту на різних рівнях....(с.74-75).

5. Розвинено науково-прикладні засади нівелювання територіальних диспропорцій в контексті формування фіскального середовища підприємницької активності, які, на відміну від існуючих, передбачають диференціацію застосування інструментарію формування фіскального середовища в залежності від типу території (території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами для розвитку, території сталого розвитку). Визначено напрямки модернізації системи фінансового вирівнювання територій як передумови забезпечення спроможності територіальних громад застосовувати фіскальні інструменти стимулювання підприємницької активності (с. 318-332).

6. Обґрунтовано предметні площини та напрями удосконалення організаційно-економічних інструментів стимулювання підприємницької активності на національному, регіональному та локальному рівнях на основі аналізу локальної бізнес-інфраструктури, оцінки ефективності реалізації міжнародних, державних, регіональних та місцевих програм підтримки розвитку малого і середнього підприємництва, що дасть змогу підвищити ефективність застосування територіально-орієнтованого підходу до стимулювання підприємницької активності та страхування інвестиційних ризиків (с. 289-318).

7. Набули подальшого розвитку положення щодо взаємозв'язку сприятливості фіскального середовища стимулювання підприємницької активності та економічного розвитку територій, які акцентують на необхідності врахування історично сформованих інститутів та поведінкових аспектів, властивих для різних країн, регіонів (с. 139-155).

8. Обґрунтовано концептуальні засади впливу криз (світової фінансово-

економічної кризи 2008-2009 рр., кризи, зумовленої анексією Криму та війною на Донбасі у 2014-2015 рр., коронакризи 2020-2021 рр.) на фіскальне середовище стимулювання підприємницької активності у територіальних громадах на основі врахування двох аспектів: 1) умов, в яких цей процес відбувається, 2) рівня адміністративної і фінансової автономії місцевого самоврядування як основного суб'єкта цього процесу (с. 224-251).

9. Запропоновано науково-прикладні положення щодо недопущення погіршення фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в контексті узгодження вітчизняного законодавства з податковим правом ЄС та необхідності зростання податкових доходів державного та місцевих бюджетів в умовах війни (с. 332-340).

10. Розроблено структурно-організаційний підхід до трансформації оподаткування нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, який передбачає: перехід до ринкової оцінки нерухомості (створення прозорої та об'єктивної системи оцінки об'єктів нерухомості, яка б базувалася на ринкових цінах); спрощення системи пільг та звільнень (зменшення кількості пільг та звільнень від сплати податку, залишивши лише ті, що мають соціальне обґрунтування); удосконалення процедури адміністрування податку (впровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів обчислення та сплати податку на підставі даних державних реєстрів, а також посилення контролю за його сплатою); надання можливості органам місцевого самоврядування справляти податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (с.340-350).

Викладене вище дає можливість висловити позитивний висновок стосовно наукового рівня, достовірності подання в дисертації матеріалу, теоретичних обґрунтувань і аргументації всіх положень, які висунуто до захисту. Усі наукові результати, що викладені у дисертації й виносяться на захист, одержані автором самостійно. Автор дотрималась системного підходу до побудови науково-дослідної роботи, що забезпечило логічну послідовність викладення теоретичних положень, а також достовірність та обґрунтованість зроблених висновків і рекомендацій.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Теоретичне й практичне значення виконаного дисертаційного

дослідження полягає в розробці нових і вдосконаленні наявних теоретико-методологічних засад та науково-практичних підходів щодо формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад, що є своєрідним внеском в економічну науку і дозволило автору – Мединській Т.В. розробити і запропонувати оригінальні підходи до вирішення існуючої науково-прикладної проблеми.

Теоретичне значення розробок дисертанта полягає в розширенні та уточненні понятійно-категорійного апарату; розробці методичного інструментарію аналізу формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах криз, а також оцінюванні його впливу на стійкість підприємницького сектору; обґрунтуванні концепту фіскального середовища стимулювання підприємницької активності на основі застосування територіально орієнтованого підходу, зокрема в контексті диференціації інструментарію фіскальної політики для різних типів територій виходячи з безпекового фактора та віддаленості від лінії бойових дій; визначенні напрямів удосконалення організаційно-економічних інструментів стимулювання підприємницької активності на національному, регіональному та локальному рівнях.

Представлені у роботі висновки і рекомендації можуть бути використані в діяльності державних та регіональних органів влади, об'єднаних територіальних громад у процесі планування бюджетів, оцінювання фіскального потенціалу та підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад, а також розроблення відповідних стратегічних, програмних та прогнозних документів на державному, регіональному та місцевому рівнях. Наукові результати, отримані автором у процесі дослідження, також можуть бути використані у навчальному процесі вищих навчальних закладів при підготовці фахівців- економістів.

Практичне використання одержаних результатів дозволяє підвищити рівень ефективності та наукового обґрунтування рішень щодо вдосконалення підходів до формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад на базі застосування принципів, закладених автором. Практичне значення отриманих результатів полягає в

обґрунтуванні доцільності наступних заходів: залишити без змін ставку військового збору платників ПДФО, натомість для зростання доходів до державного бюджету підвищити на 2% ставку ПДВ на період до завершення військового стану; запровадити диференційовану ставку військового збору для фізичних осіб – підприємців залежно від обсягів доходів підприємців; забезпечити стабільність умов оподаткування у межах правового режиму Дія.City; підвищити ефективність адміністрування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Також запропоновано структурно-організаційний підхід до трансформації оподаткування нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки тощо.

Результати наукового дослідження знайшли своє практичне застосування *на державному рівні* в діяльності Адміністрації Президента України (лист №03-01/1332 від 17.09.18 р.), Директорату регіональної політики Міністерства розвитку громад та територій України (лист №8/361/7292-21 від 03.12.2021 р.), Міністерства фінансів України (лист №05110-14-10/20882 від 16.09.2022 р.); *на рівні регіональних органів влади* – Департаменту економічного розвитку і торгівлі Тернопільської обласної державної адміністрації (лист № 03-23-825 від 20/08/2018 р.), Управління розвитку, інвестицій та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації (лист № 692/04-9/2-18 від 13/08/2018 р.), Департаменту регіонального розвитку Чернівецької обласної державної адміністрації (лист № 03/1080 від 27.09.2018 р.), Головного управління Державної податкової служби у Львівській області (лист №16613/6/13-01-18-03 від 31.05.2023 р.); *на рівні органів місцевого самоврядування* – Трускавецької міської ради (лист №18/03.01-178/01.03 від 19.05.2023 р.); *на рівні науково-дослідних інститутів* – Національного інституту стратегічних досліджень (лист № 293/667 від 21.09.2018 р.); *на рівні вищих навчальних закладів*, зокрема у навчальному процесі Львівського торговельно-економічного університету під час розроблення навчальних посібників, навчально-методичного забезпечення, дистанційних курсів, викладання освітніх компонент «Податкова система», «Податковий менеджмент», «Адміністрування податків і платежів», «Податкові системи зарубіжних країн», «Фінансове планування і прогнозування», «Місцеві фінанси» (довідки №242/01-1.08, №243/01-1.08 від 09.12.2024 р.). Це підтверджується належними документами.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Відзначаючи змістовність представленої до захисту дисертації, ґрунтовне дослідження важливої наукової проблеми, не можна водночас залишити поза увагою деякі дискусійні положення та недоліки:

1. У дисертації забезпечено належний рівень структуризації базових категорій, зокрема термінів «фіскальне середовище» (с. 61-75; 115-116) та «фіскальний простір», що свідчить про глибоке опрацювання теоретико- методологічного підґрунтя дослідження. Водночас у тексті роботи спостерігається певне дублювання або недостатньо чітке розмежування термінів «фіскальна політика», «фіскальні інструменти» та «податкове середовище». Це зумовлює необхідність уточнення змістовного наповнення цих термінів, їх функціонального призначення та взаємозв'язків у контексті предметного поля дослідження з метою уникнення термінологічної плутанини та забезпечення концептуальної однорідності.

2. У дисертації здобувачка систематизує основні групи чинників формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад (с. 138, рис. 2.1), однак далі ці напрацювання не в повній мірі розкриває в аналізі. Вбачається, що подальше оцінювання їх впливу на процеси обґрунтування підходів та інструментів формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності на рівні регіонів та територіальних громад дозволило б поглибити результати дослідження.

3. Подана на рис. 1.3. «Структурно-функціональна схема формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності» (с. 71) в більшості покриває питання щодо структури інститутів і механізмів впливу на підприємницьку активність через компоненти умов формування фіскального середовища, проте не містить деталізації суб'єктів управління на різних рівнях.

4. Дослідження на основі зарубіжного досвіду взаємовпливу фіскального середовища стимулювання підприємницької активності та соціально-економічного зростання регіонів і територіальних громад (с. 139-154) вимагає більшої конкретизації щодо впровадження окремих пропозицій та змін в українську практику.

5. Підрозділ 4.1. «Фіскальне середовище стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності та криз соціально-економічного розвитку територіальних громад 2009-2021 рр. (с. 224-251) містить аналіз динаміки і

особливостей формування місцевих бюджетів впродовж даного періоду часу, і здебільшого охоплює оцінку обсягу та динаміки показників податкових надходжень (плата за ліцензії, оренда тощо). Проте, на нашу думку, варто було б більше уваги приділити можливостям збільшення неподаткових надходжень, які розширюють фінансовий потенціал органів місцевого самоврядування, в тому числі в контексті підтримки підприємництва і стимулювання ділової активності.

6. Автором запропоновано низку інструментів фіскального стимулювання на регіональному рівні (с. 289-318), однак, на нашу думку, недостатньо критично проаналізовано бар'єри їх реального впровадження в сучасних українських умовах, зокрема в контексті воєнного стану.

7. Враховуючи міждисциплінарний підхід дослідження здобувачки, що опирається на концепції поведінкової економіки, все ж в аналізі (с.252-268) не враховано, як змінилася податкова дисципліна, рівень довіри до фіскальних органів та готовність бізнесу інвестувати у розвиток в умовах високої невизначеності під час війни.

8. Багатоаспектно здобувачка підійшла до обґрунтування організаційно-економічних інструментів стимулювання підприємницької активності в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів і територіальних громад, розглядаючи їх на національному, регіональному і локальному рівнях (с. 289-316), проте ці положення потребують глибшого розкриття з позицій механізмів їх удосконалення, а також ефектів від впровадження таких новацій.

Наведені зауваження і дискусійні моменти вказують на деякі суперечливі аспекти дослідження, проте загалом вони засвідчують складність і багатогранність обраної теми, її практичну важливість та актуальність і суттєво не впливають на якісні характеристики дисертаційної роботи.

Повнота викладення наукових результатів дисертації

в опублікованих працях

За результатами дослідження опубліковано 115 наукових праць, серед яких: 13 колективних монографій, 5 з них іноземних (11,54 д.а. належить особисту автору), 11 статей у наукових виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus і Web of Science (3 у вітчизняних, 8 у закордонних журналах), 35 статей у фахових наукових виданнях України (з них

31 входять до міжнародних наукометричних баз), 6 науково-аналітичних видань та навчальних посібників, 50 публікацій апробаційного характеру. Загальний обсяг наукових праць становить 116,89 д.а., з них автору належить 69,65 д.а.

В опублікованих працях відображені положення всіх п'яти розділів дисертації. Результати дослідження пройшли необхідну апробацію у вигляді доповідей та виступів на науково-практичних конференціях. В опублікованих наукових працях розкривається сутність та зміст положень, задекларованих автором як таких, що містять елементи наукової новизни. Зміст, обсяг та рівень опублікованості матеріалів дисертаційного дослідження, їх практична апробація відповідають встановленим вимогам. Кількість, обсяг і якість друківаних праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Публікації відображають результати досліджень за усіма розділами дисертації у розрізі спеціальностей 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка та 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Ідентичність змісту реферату й основних положень дисертації.

Академічна доброчесність

В рефераті дисертації розкрито актуальність обраної теми, наукову новизну розробок, висновки та рекомендації автора. Він є ідентичним дисертації за структурою та змістом, та не містить інформації, яка відсутня у дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота Т. В. Мединської та наукові праці, які розкривають її результати, відповідають принципам академічної доброчесності, використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація написана державною мовою. Вона складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Структурна побудова дисертації Мединської Т.В. відповідає кваліфікаційним ознакам, стиль викладення та подача матеріалу досліджень є логічними, послідовними та зв'язаними єдиною цільовою спрямованістю. Дисертація містить достатню кількість таблиць, схем, рисунків, графіків, які подаються

безпосередньо в основній частині дисертації і виносяться в додатки. Мова дисертації лаконічна, коректна та зрозуміла.

Дисертація оформлена відповідно нормам і правилам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, є завершеною науково-дослідною роботою, яка характеризується високим науково-методологічним рівнем. Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені на захист, не містять наукових результатів, викладених у кандидатській дисертації Мединської Т.В.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Мединської Тетяни Володимирівни «Фіскальне середовище стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад» є самостійною завершеною цілісною науковою працею, що полягає у новому розв'язанні важливої наукової проблеми – обґрунтування теоретико-методологічних положень і розробці науково-практичних рекомендацій щодо реалізації нових підходів формування фіскального середовища стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад.

За змістом та якістю теоретико-методологічних та практичних розробок робота Мединської Т.В. відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: тему дисертаційної роботи належним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи вирішено. Реферат за своїм змістом відповідає основним положенням, висновкам і пропозиціям, що викладені в дисертації. Результати дисертації відповідним чином оприлюднено, наукові розробки мають належний рівень практичного впровадження.

Наукова новизна основних положень дисертації полягає у тому, що вони відзначаються особистим авторським підходом до постановки і вирішення досліджуваної проблеми. За змістом, новизною та тематичною спрямованістю публікацій дисертаційна робота відповідає профілю спеціалізованої вченої ради Д 35.154.01 ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» та паспортам спеціальностей 08.00.05 — розвиток продуктивних сил і регіональна економіка та 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Зазначене дає підстави для висновку, що дисертація Мединської Т.В. на тему «Фіскальне середовище стимулювання підприємницької активності в умовах нестабільності соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад» є завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, які встановлені до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, відповідно до пп. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197 із відповідними змінами, а її авторка Мединська Тетяна Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальностями 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка та 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
завідувач сектору проблем регіонального
розвитку та децентралізації відділу
макроекономічної політики та регіонального
розвитку Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України

Ольга ІВАНОВА

Підпис О.Ю. Іванової завіряю:
вчений секретар НДЦ ІПР НАН України

Надія БЄЛКОВА